

1943, júl 28. [Londýn.] — Depeša ministra dr. H. Ripku čs. veľvyslanectvu v Moskve s vysvetlením vládneho vyhlásenia na Slovensko z 30. 6. 1943.

Tajné.

Tvá 240 bod 1.¹

Vládní prohlášení k Slováckům je ve skutečnosti odpovědí na memorandum z 10. února 1943, které přivezl Radakovič,² jmenovaný pak členem Státní rady, a které bylo podepsáno řadou pracovníků ze slovenských odbojových ilegálních skupin. Většinou jsou to mladší lidé a většinou se hlásili ke straně sociálně demokratické a agrární. Toto memorandum zní takto: [. . .]³

Pokládali jsme za vhodné, aby vláda na toto memorandum odpověděla. Stalo se tak v podrobné odpovědi,⁴ která byla poslána tajnou cestou na Slovensko a do Čech. Z této odpovědi bylo pak vybráno vše, co bylo možno říci rozhlasem,⁵ při čemž jsme hleděli citovat doslova některé odstavce memoranda, aby ti, kteří to budou poslouchat, věděli, že jde o toto memorandum. Význam vládního projevu je v tom, že se jednomyslně odmítá žilinská dohoda, jakož i autonomistické tendence hlášené ľudáky, které vedly nakonec k separaci Slovenska. Je velmi důležité i to, že jsme pro odpověď vlády získali i Lichnera, který, jak je Ti známo, spolupodepisoval Žilinu.

Nerozumíme, v čem se tam u Vás vidí shovívavost tohoto prohlášení, které je přece velmi energické, obracejíc se ostře proti všem slovenským Quislingům. Ujistí krajany, že v tomto ohledu je mezi námi úplná jednota, že všichni viníci musí být co nejpřísněji potrestáni.

Pokud jde o projev Masarykův, byl vyvolán tím, že jsme dostali bezpečnou zprávu o tom, že polský vyslanec u Vatikánu Pappé na pokyn z vládního místa polského v Londýně požádal Sidora, aby sondoval u slovenské vlády, zda by byla ochotna jednat o účasti Slovenska v bloku středoevropských katolických států. Sidor jel pak počátkem června na Slovensko a jednal tam se svými užšími přáteli. Ti se nemohli na ničem dohodnout, proto Pappému nedali písemnou odpověď, jak žádal a dohodli se na tom, že by měli být dotázáni Slováci v Americe. O tomto neslýchaném kroku polského vyslance Pappého informovali jsme hned Nicholse i Bogomolova. Masaryk promluvil v rozhlasu, aby naši informátoři věděli, že jsme tuto zprávu dostali, a aby se všude na Slovensku vědělo, že pokládáme Sidora za stejného zrádce jako Tisu, Tuku a ostatní.

Ripka⁶

AMZV Praha. Depeše odeslané, 1943, čís. 1762 (Moskva 158). Nešifrovaný záznam(?) odoslanej depeše. Strojopisný priepis.

¹ Ide o nasledujúcu časť depeše Zd. Fierlingera zo 16. júla 1943: „1. Zdejší krajanské kruhy nedovedou si vysvětlit pozadí nedávného vládního projevu ke Slováckům, který svou shovívavostí vůči dnešnímu režimu se liší podstatně od dřívějších individuálních londýnských projevů. Jsem dotazován, co vyvolalo pojednou nutnost podobného vládního projevu. Též se různě interpretují některé narážky, obsažené v posledním rozhlasovém projevu Masaryka proti novým plánům slovenské reakce. Bylo by dobré, kdybys dal vysvětlení.“ (AMZV Praha. Depeše došlé, 1943, čís. 1626, Mos. 240.)

² Viď dokument čís. 6.

³ Tu nasleduje text memoranda zhodný so znením dok. čís. 2.

⁴ Touto odpovědou sa pravdepodobne myslel Benešov odkaz z 5. 5. 1943 (viď dokument čís. 9).

⁵ Porov. posolstvo do vlasti z 30. 6. 1943 vysielané londýnskym rozhlasom 11. 7. 1943.

⁶ Depeša takmer totožného znenia bola odoslaná čs. veľvyslanectvu vo Washingtone. Z Moskvy